

Het Register van Beroepen in het Architecturaal Erfgoed

de rol van ambachtslieden bij het behoud van oudbouw

Céline CHERON
Homegrade

PRESENTATIE VAN DE SPREKER

Céline Chéron is afgestudeerd in kunstgeschiedenis en stedenbouw aan de ULB. Zij oefent de functie uit van adviseur in de renovatie van het architecturale erfgoed en is hoofd van de erfgoedcel bij Homegrade, het informatiecentrum voor huisvesting in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Deze lezing stelt het Repertorium van de Beroepen van het Architecturaal Erfgoed voor, een instrument ontwikkeld door Homegrade om particulieren te helpen gekwalificeerde vaklui te vinden op het gebied van restauratie en renovatie van het oude gebouwenbestand in Brussel. Het kadert in een bredere beweging die is ontstaan als reactie op de 'brusselisering' van de jaren 60-70, waaruit beleid inzake erfgoedbehoud en de valorisatie van ambachtelijke knowhow zijn voortgekomen. De lezing gaat in op de historische context, recente initiatieven in de sector, de adviesrol van Homegrade en de specifieke kenmerken van het repertorium, zowel wat betreft de methodologie als de concrete impact op het behoud van architecturale elementen. Er wordt ook aandacht besteed aan de ondersteuningsmaatregelen voor particuliere werken, zoals de premie voor klein erfgoed.

HOMEGRADE

Het Register van Beroepen in het Architecturaal Erfgoed: de rol van ambachtslieden bij het behoud van oudbouw

Céline Chéron en Jérôme Bertrand - 10 Oktober 2025

Het Register van Beroepen in het Architecturaal Erfgoed

- Gemaakt door Homegrade meer dan 25 jaar geleden
- Bevat ongeveer 160 ingeschreven professionals, verdeeld over 20 beroepscategorieën en 42 subcategorieën.
- Bestemd voor particulieren, toegankelijk voor iedereen via een website.

© Homegrade

Geschiedenis en context van initiatieven rond erfgoedberoepen

- troming ten gunste van de renovatie van bestaande gebouwen, gedragen door de bewoners, als reactie op de « Brusselisering », die zich in de jaren 80-90 vertaalde in stedelijke renovatie- en erfgoedbehoudsbeleid.
- Botsend op de snelle verdwijning van traditionele bouwberoepen, weggevaagd door de industrialisatie van de bouwsector.
- Verschillende initiatieven ter promotie van erfgoedberoepen sinds de jaren 90:
 - Opleidingsbeurzen voor ambachtslieden van de Koning Boudewijnstichting
 - Sensibiliseringsacties « Beroepen op de werf »
 - Vademecum van de Erfgoedberoepen
 - Centrum voor bijscholing in erfgoedberoepen van Paix-Dieu
 - Vlaams Centrum voor Ambacht en Restauratie (VCAR)
- Het erfgoedregister van Homegrade (destijds Centre Urbain) past binnen deze beweging

Centrum voor ambachten van Paix-Dieu en Steenpool – AWAP

Recente initiatieven

- Studie over ambachten door CDR (2018-2019 – 21 oplossingen en Atelier Moneo) – Reflectie over de impact van renovatie van historisch vastgoed op de bouwambachten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
- Creatie van de ambachtsstatus (erkenning van gecertificeerde ambachtslieden) – Federale Overheidsdienst Economie
- Oprichting van het Brussels Heritage Network – Embuild

<https://www.21solutions.eu/wp-content/uploads/2019/12/21S-CDR-Renovation-planche-FR.pdf>

<https://lesartisans.be/>

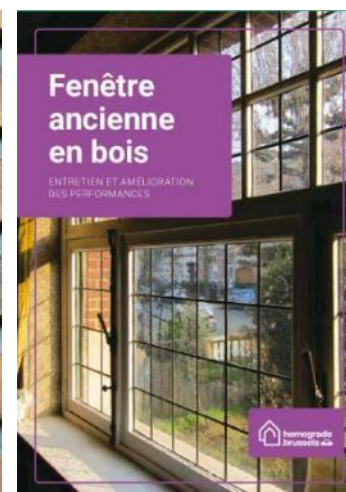
<https://embuild.brussels/fr/projets/a-propos-du-r%C3%A9seau>

Homegrade, een adviesdienst

- Gratis begeleiding van particulieren bij hun onderhouds- en renovatieprojecten van hun woning, met als doel de woonkwaliteit te verbeteren (met financiële steun van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest)
- Transversaal advies
- Technische diagnose, prioritering van werken, analyse van offertes, informatie over regelgeving en hulpmiddelen, ondersteuning bij het opstellen van subsidieaanvragen
- Erfgoedafdeling: een team van tien personen bestaande uit architecten, kunsthistorici en een ingenieur
- Erfgoed meestal niet beschermd, maar niet uitsluitend

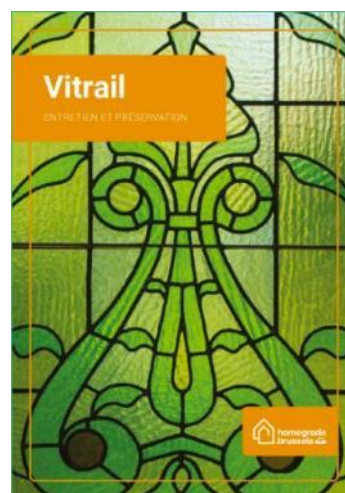
En ook...

Webinars, conferenties en workshops

Publicaties

Evenementen

Het Register van Beroepen in het Architecturaal Erfgoed, meer details

- Tool dat aan verschillende behoeften voldoet:
 - particulieren in staat stellen om werkzaamheden uit te voeren naar aanleiding van de ontvangen technische adviezen
 - het voor opdrachtgevers vergemakkelijken om gekwalificeerde vakmensen te vinden
 - bij de oprichting: de toegang van ambachtslieden tot de particuliere markt vergemakkelijken en hen onafhankelijk maken van algemene aannemers
- En bovendien... een project dat bijdraagt aan de verdieping van de expertise van de adviseurs van het Homegrade-team via ontmoetingen met de ambachtsliede

<https://homegrade.brussels/>

Vakmensen in het erfgoed

Bronnen, criteria en methodologie

- Bronnen:
 - Zoekcampagnes, bedrijven geïdentificeerd/gemeld tijdens onze adviesactiviteiten
 - architecten, Urban, ambachtslieden
 - melding door de professionals zelf (zie contactformulier)
- Criteria om een bedrijf op te nemen in het Register:
 - Vakgebieden relevant voor het behoud van erfgoed (ambachtslieden, conservator-restauratoren)
 - Bereid zijn om in Brussel te werken en minstens 2 uitgevoerde projecten te kunnen voorleggen
 - Opname in het Register betekent geen kwaliteitslabel, maar geeft een minimumvereiste aan qua opleiding en type uitgevoerde werken
- Methodologie: systematische ontmoeting met de ambachtslieden tijdens een afspraak op kantoor of in het atelier (achtergrond van de ambachtsman, activiteiten van het bedrijf, uitgevoerde projecten)

Impact van het Register van Ambachten voor Architecturaal Erfgoed

- Veel restauraties van erfgoedelementen konden worden uitgevoerd voor elementen die anders waarschijnlijk verloren zouden zijn gegaan (raamkozijnen, erkers, oude houten deuren, versierde dakranden, smeedwerk, pleisterwerk...).
- Twee voorbeelden:
 - Reparatie van het steenimitatiepleisterwerk van een bow-window
 - Automatisering van bestaande rolluiken

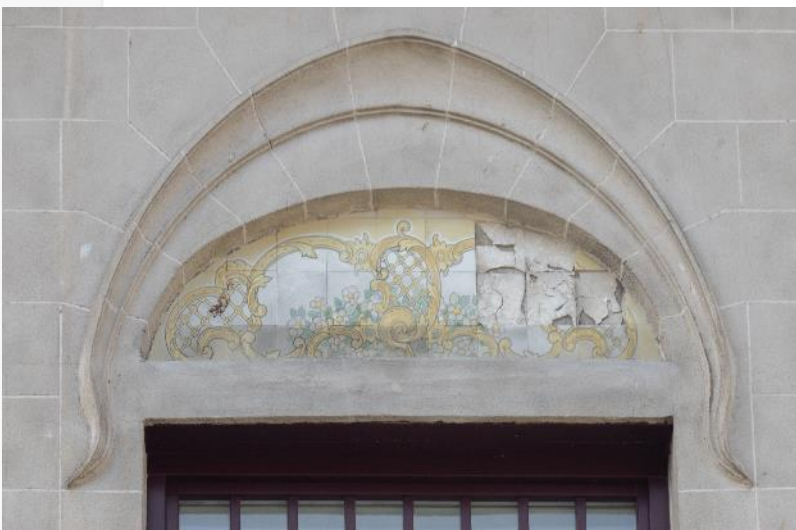

De premie voor klein erfgoed: een stimulans voor de restauratie van niet-beschermd patrimonium.

Een stimulans beheerd door de Directie Cultureel Erfgoed van Urban. Deze premie geldt voor restauratiewerken aan nog bestaande originele elementen en voor voorafgaande studies;

- Decoratieve elementen bevestigd aan de straatgevel, aan de voordeur of aan de ramen
- Uitzonderlijke buitenschrijnwerk van de straatgevel
- Bijzonder opmerkelijke elementen van de omheining of van de decoratie van de voortuintjes, aan de straatzijde
- Bomen opgenomen in het inventaris

© Homegrade

50 à 75 % van het bedrag exclusief btw van de in aanmerking komende werken, met een plafond van 10 000 tot 15 000 € om de 5 jaar

Meer informatie:

https://erfgoed.brussels/nl/doen/financiele-tegemoedkomingen/restauratie-van-klein-erfgoed?set_language=nl

https://homegrade.brussels/wp-content/uploads/2025/06/Homegrade_infofiche_erfgoed_premie-klein-erfgoed_NL-1.pdf

Infofiche

homegrade
brussels

ERFGOED
Premie klein erfgoed
Bijgewerkt in juni 2025

De talrijke decoratieve elementen aan de gevels en in de voortuintjes van Brusselse huizen, ook wel "klein erfgoed" genoemd, verrijken de openbare ruimte en onze leefomgeving. Deze elementen, getuigen van oud vakmanschap, dragen bij tot het typerende uitzicht en de originaliteit van een gebouw.

Het Brussels Gewest moedigt de restauratie en het behoud ervan aan door een premie¹ toe te kennen. De details hiervan, evenals enkele voorbeelden van subsidieerbare elementen, staan in deze fiche.

Wat is klein erfgoed?

Klein erfgoed wordt gedefinieerd in het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening². Het omvat:

- de sieralementen bevestigd aan de straatgevel, aan de deur of aan de ramen (sgraffiti, mozaïeken, keramieken, glas-in-lood, borstweringen van balken, balustrades, beweerde consoles die de balkons ondersteunen, deksels van steigergaten, brievenbussen, handgrepen, deurbellen, enz.)
- het uitzonderlijk buitenschrijnwerk van de gevel van het gebouw aan de straatzijde (deuren, ramen, bow-windows, beeldhouwde elementen van ijzeren roosters, enz.)
- de bijzonder opmerkelijke elementen die integraal deel uitmaken van de omheining of de decoratie van de aan de straatzijde gelegen voortuintjes, vóór het gebouw (smeedwerk, mozaïeken, keramieken, enz.)
- bomen die zijn ingeschreven in de inventaris van het onroerend erfgoed³.

Metalen deur

Houten raam

Glas-in-loodraam

Versiering van borstwering in blauwe hardsteen

¹ Pagina over de premie klein erfgoed op de website erfgoed.brussels
Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot vaststelling van de voorwaarden voor het toekennen van een subsidie voor werken tot behoud van het klein erfgoed op erfgoed.brussels

² Definitie van klein erfgoed in het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening (artikel 206, 11° - pagina 383) via stedenbouw.livest.be

³ Deze fiche gaat niet over de subsidie voor ingroepen aan opmerkelijke bomen. Voor meer info: Artikel urban - opmerkelijke bomen [via urban.brussels](https://urban.brussels)

© Homegrade

Bijzondere kenmerken van de erfgoedberoepen

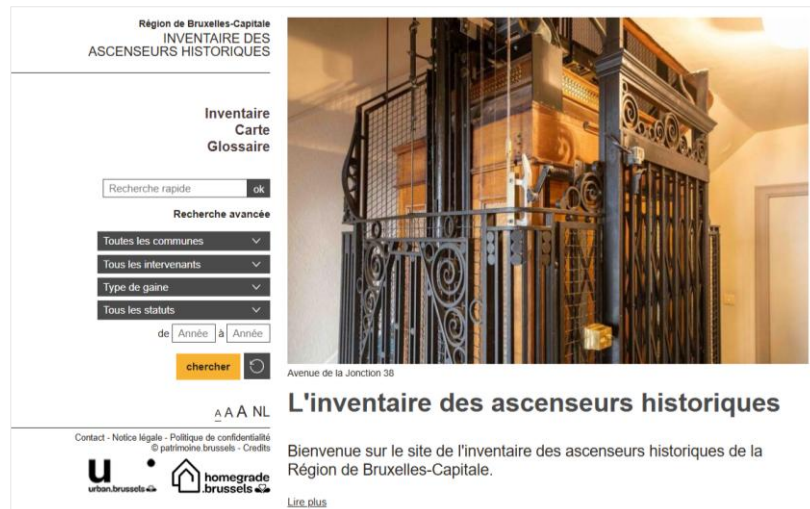
- Overdracht van vakmanschap: opleiding binnen het bedrijf
- Elk project is uniek en vereist het vinden van op maat gemaakte oplossingen

Bewustmaking van het beroep van liftinstallateur – Classes du Patrimoine, Urban en Homegrade

Voorbeeld van het beveiligen van oude liften

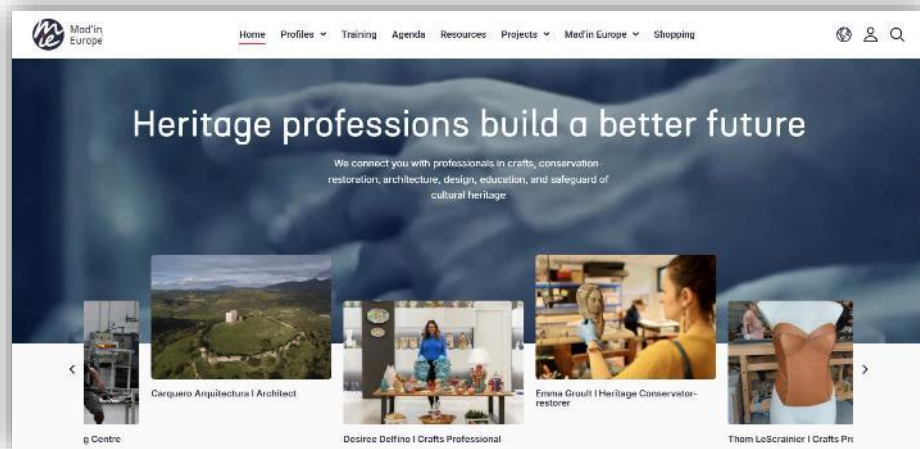
- Werk van identificatie van het patrimonium en bewustmaking (Urban, Homegrade)
- Begeleiding van mede-eigenaarsverenigingen
- Moeilijkheid om competente bedrijven te vinden
- Benadrukking van de vakkennis
- Tegelijkertijd sensibiliseringswerk richting bedrijven die zich geleidelijk aan de problematiek gaan interesseren en zich perfectioneren om in het Repertorium opgenomen te worden

Andere repertoria van ondernemingen actief in de renovatie/restauratie van architecturaal erfgoed

APROA - <https://aproa-brk.org/>

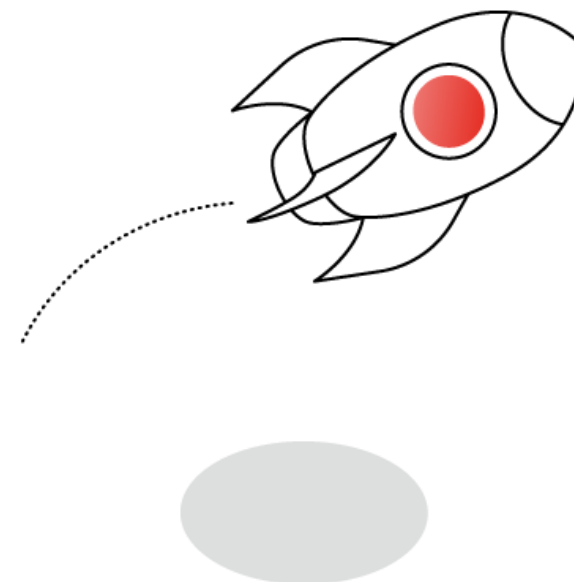

Mad'In Europe - <https://www.madineurope.eu/>

UAP - <https://www.uap-org.be/>

Bedankt !

CONTACT

Céline CHERON

Hoofd van de erfgoedcel

Homegrade

<https://homegrade.brussels/nl/advies/erfgoed/>

